

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)

Štev. (No.) 36

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

12. septembra 1985

O INVESTICIJAH IN KAPITALU

Splošna tendenca držav v razvoju je privabiti kapitale iz bolj razvitih držav, da z njihovo pomočjo ustvarijo novo bogastvo, nova delovna mesta in se, če že ne osamosvojijo, vsaj vključijo kot enakopravni partnerji v mednarodno delitev dela ter pridejo do potrebnih trdih deviz za plačevanje dolgov, ki so dandanes rak rana, ki izpodkopava gospodarske strukture posebno šibkejših in nerazvitih. Na tej boleznici so boljše skoraj vse države zahoda. Isto pravilo velja tudi za države iz socialističnega bloka. Vendar je bistvena razlika med enimi in drugimi — medtem ko države na zahodu vsaj po svojih političnih predstavnikih skušajo odobriti in sprejeti zakone, ki naj bi zaščitili domačo industrijo, finančni sistem, poljedelstvo, živinorejo in energetiko, je jugoslovansko politično vodstvo v tem storilo prav nasprotno. Zadolženost jugoslovanskega gospodarstva je tolika, da niso poskušali ubraniti države pred grabežljivostjo tujih investitorjev. Najlepši dokaz za to je odobritev in sprejem novega zakona o investicijah.

Lani (novembra meseca) je bil sprejet zopet nov, vsebinsko enak prejšnjemu zakonu o vlaganju tujih oseb, s katerim se še bolj odpre področje za vlaganje tujega kapitala tujim vlagateljem.

S tem zakonom je bila ukinjena omejitev deleža tujih oseb pri skupnem vlaganju v slovenske OZD-e (organizacije združenega dela). Prav tako je bila ukinjena omejitev stopnje dobička. Pri vlaganju ni niti več potrebno soglasje republikanskih in zveznih organov, ki je bilo potrebno po prejšnjem zakonu iz leta 1978. Medtem ko skušajo omejiti zahodni

dolžniki po svojih političnih vodstvih posege v gospodarstvo ali vsaj ohraniti videz večine domačega kapitala in skušajo obdržati ali kontrolirati puščanje krvi z omejitvijo dobička s tem, da tuji kapital prisili, da del dobička znova investira v produkcijo, so doma z „Zakonom o spremembi in dopolnitvi zakona o vlaganju tujih oseb“ (niti ne družbi!) odpadle vse zapreke za tuji kapital. Komaj je pri tem še omenjena kontrola investiranja v energetiko in industrijo strateške važnosti za državo.

Seveda je to že sedaj porazno vplivalo na delavstvo, še bolj pa bo, ko bo prišlo do prakse in aplikacije zakona. Delavstvo namreč že dolgo časa ve, da se na domače vodstvo OZD-ov ne more zanašati, ker je rekrutirano iz vrst partije.

Ta je sedaj izkoriščala in izjemala delavstvo, sedaj se je pa spustila na malo zavirljivo vlogo hlapčevanja tujemu kapitalu. Novi razred, kot ga je označil Milovan Djilas pred dvema desetletjima, je pognal na novo tlako naš narod, kot bi rekel pokojni Franc Jeza. To pot bo živel z ramo ob rami tudi ob mednarodnem kapitalu.

Pri tem se je pojavilo novo vprašanje, kako deliti dobiček v OZD-ih, kjer imajo, ali bodo imeli, večino tujih investitorji. Ta večina lahko pride do 99% in po tem ključu se tudi deli proizvodni dobiček. Kje je še kaj ostalo od samoupravljanja?

Z drugimi besedami — do sedaj so živeli od slovenskega garanta samo domači paraziti, po spremembi zakona o vlaganju tujih oseb pa bodo živeli še tuji. Po tej spremembi se je zvezna in republiška kompetenca jugoslovanske in slovenske družbe

zmanjšala na suverenost bananskih republik v Južni Ameriki.

Da bo mera napolnjena do vrha, to sedaj razlagajo kot prednost pri vlaganju v tujini, in da bo preseglja še rob — to naj bi razlagali tudi predvsem izseljenci in zdomci. Prav emigracija naj bi bila tista, ki bi pomagala delati propagando trdnosti jugoslovanskega gospodarstva, ugodnosti investicij in, če le mogoče, naj bi tudi prevzela gospodarsko predstavništvo in s tem navezala stike investitorjev z domovino.

Važno in zanimivo za nas in kar so tudi komunisti sami opazili, je, da se je etatiistični trend prenesel s področja politike na področje gospodarstva, kjer republike težijo k večji avtarkiji, ali če rabimo nov izraz za isto, k nacionalizaciji gospodarstva in kulturnega življenja. Pod ta koncept spadajo: nacionalna ekonomija, nacionalne banke, nacionalna kultura, nacionalne trgovske in industrijske družbe — vse, kar po mnenju starih komunistov, negativno vpliva na samoupravno ureditev.

Vse to po njihovem povzroča nacionalno nestrpnost, zapiranje vase, nepoznanja, zmanjšanje trgov, večje komplikacije na notranjem trgu in nezmogost tekmovanja na zunanjih trgih, nezaupljivost, nevoščljivost in populacijske migracije, ki vodijo do novih problemov (mešano šolstvo!).

Sodeč po rezultatih, ki so edini dokaz upravičenosti zakona in pravilnosti gospodarstva po komunistični kritični teoriji, je zakon dosegel ravno nasprotno: v Sloveniji se ni zadnje leto — po sprejetju zakona — nič investiralo. O tem so se spraševali komunisti, kakor se sprašujemo mi: Smo zopet Slovenci tisti, ki naj pokažemo jugoslovanskemu gospodarstvu pot?

Tone Brulc

dr. Peter Klopčič

Kmetijstvo v Sloveniji

IDEAL SLOVENSKE VASI

1) Pomoč kmetu

Slovenske kmetije so ene najmanjših v Evropi in ne dovoljujejo uspešne in donosne uprave. Nujno je treba povečati njih površino.

Kmetom je treba zagotoviti kredite za nakup strojev, zgraditev hlevov in drugih stavb, nakup umetnih gnojil, semen, itd.

Vse vasi se mora priklopiti na električno omrežje in tudi v najbolj gorskih vaseh je treba zgraditi primerne ceste.

Davki se morajo zmanjšati do take mere, da bo kmetijstvo postalo donosno in privlačno za kmeta.

Pokojnine za ostarele kmete se morajo zvišati na isto višino, kot jih imajo industrijski delavci. Trenutno so za polovico manjše.

2) Veliki projekti

Država bi morala izsušiti vsa močvirja v Sloveniji, tako kot Ljubljansko barje, močvirja ob Muri, Dravi, Sotli, itd.

Prevlažne travnike bi morali meiorizirati s podzemskimi odvodnimi cevmi in jih spremeniti v polja.

Kjer so polja in travniki prestrmi, bi morali zgraditi terase, kot jih imajo drugod po svetu (Španija, Italija, Indokina, Kitajska).

Z vsemi temi projekti bi bilo možno povečati slovensko obdelovalno zemljo od 15% do 40% celotne površine.

3) Agrarna industrija

Agrarna industrija je zelo kompleksna. Imamo industrijo za predelavo hrane, mline, predelavo mesa; postaviti pa bi morali še veliko novih tovarn za proizvodnjo umetnih gnojil, kemikalij za kontrolo mrčesa, gradnjo poljedelskih strojev, industrijo semen in končno biološko industrijo, ki proizvajajo razne bakterije za poljedelsko uporabo.

Vse te industrije pomagajo pri razvoju modernega poljedelstva.

4) Znanstvene ustanove

Moderno poljedelstvo temelji predvsem na genetiki, znanosti o zemlji in njenih sestavinah, kemiji (gnojila in kemikalije proti mrčesu), namakalni znanosti, itd.

Za smotrno izrabo zemlje, bo treba veliko več investirati, ne samo v raziskavo raznih poljedelskih vidikov, ampak je potrebno tudi to znanje posredovati kmetu in vsem, ki so povezani s kmetijstvom. Ra-

bimo veliko več osnovnih, tehničnih in visokih šol, ki se bodo bavile s poljedelstvom. Vsak kmet bi moral biti tako temeljito izobražen v kmetijstvu, da bi bil agrarni tehnik in poleg tega še dober gospodar. Te kriterije uporabljajo na Holandskem.

Če se površina njiv v Sloveniji vsaj podvoji in se vse obdelajo z najmodernejšimi metodami, potem bo Slovenija proizvajala hrano ne samo za 2 milijona prebivalcev, ampak celo za 4 milijone.

Jasno je, da bodo morali povečati investicije v kmetijstvo od dosedanjih 6% vseh investicij letno vsaj na 15%, kot svetujejo slovenski agronomski strokovnjaki. Sovjetska zveza investira letno 30% vsega kapitala v poljedelstvo.

Študija se dotakne tudi nove oblike kolektivizacije: „Usposobiti združne organizacije in družbena posvetila za konkretne racionalne in ekonomske programe proizvodnje, v katerih bo bolj kot doslej proizvodnja kmetov in delavcev v organizacijah združenega dela integrirana.“ (str. 83)

The Economist, 2. februarja 1985, na strani 86 in 87 pravi v članku In Praise of Peasants: „Tiste dežele, ki so najbolj razvile kmetijstvo, so pospeševale privatno lastnino in so zagotovile kmetu lastnino. Najmanj produktivno kmetijstvo je v deželah, ki so pospeševale kolektivizacijo.“

Čas je, da se slovenski komunisti nauče, da se s kolektivizacijo ne pride v kmetijstvu nikamor.

Članek v The Economistu tudi naznači, kako važna je proizvodnja hrane za celotno gospodarstvo. Tam, kjer se razvija kmetijstvo, je tudi ostalo gospodarstvo napredno. Kjer pa se kmetijstvo zanemarija — kot do pred kratkim v Sloveniji — vsa ekonomija šepa. The Economist pravi: „Študija, ki jo je izvedla Svetovna banka (World Bank) v Malaji, je pokazala, da povečana proizvodnja riža za en dolar je povzročila dodatno povpraševanje v ostalem gospodarstvu za 75 centov.“

Tako so možnosti v kmetijstvu velike, posebno zaradi zanemarjanja celih 40 let. Pametni administrativni in finančni ukrepi bi ponovno okrepili slovensko vas, ne samo gospodarsko, ampak predvsem psihološko, sociološko in politično, kar bi zagotovilo lepšo in bolj zdravo bodočnost slovenskemu narodu.

(Konec)

IZGUBLJENA PRILOŽNOST

V velikem buenosaireškem dnevniku La Nación je izšel 2. septembra letos zanimiv članek, ki ga je napisal Fernando Aranovich, profesor na državni univerzi in bivši svetovalec državnega tajnika za ekonomsko planifikacijo. Pod naslovom „Inmigración, moraleja y un debate anticipado“ razpravlja predvsem o argentinski imigracijski politiki v preteklosti in bodočnosti. Članek končava z besedami, da „je zgodovina ekonomskega in socialnega napredka Argentine deloma kronika eksilov in izseljenstva, ki odsejajo predhodne kronike tiranij, nasilstev in ekonomskega obupa v drugih deželah.“

Začenja pa svoje razpravljanje s primerom, ki se posebej tiče nas Slovencev:

„Georg Gilder pravi v svoji knjigi 'The spirit of Enterprise', da je slovenski inženir Miloš Krofta hotel

emigrirati v Argentino za časa korejske vojne. Krofta je tedaj živel v Milanu, kamor se je zatekel pred nemško zasedbo svojega rodnega mesta Ljubljane v Jugoslaviji in pozneje zaplembe tovarne papirja, kjer je delal. Neredi in komunistični razmah v Italiji so ga pripravili, da se je hotel izseliti.

Izbral si je Argentino, ker je vedel za obstoj slovenske skupnosti tam in je domneval, da ga bodo ZDA zavrnila, ker ni lahko dobil vizo in začeti v papirni industriji, ki jo obvladuje samo nekaj tovarn.

Vendar so ga v njegovo presenečenje argentinske oblasti zavrnila, ameriške pa ga sprejele. Naselil se je v Massachussetu in v nekaj letih razvil nov proces za očiščevanje vode, ki so jo rabili za izdelavo papirja, da tako služi za javno uporabo.“

S tem je hotel prof. Aranovich

poudariti, da je Argentina zgubila s to odločitvijo velik človeški talent in ustvarjalni duh. Mi pa smo lahko ponosni na Slovenca, ki je s svojim razumom in delom ustvaril nove ekonomske možnosti v korist človeškega rodu.

Mogoče ne veste, da...

— da obstaja nevarnost, da po sedmih zaporednih poskusih sanacije pride velika tovarna avtomobilov v Novem mestu IMV v stečaj...

— da je SLOGA, osrednja gospodarska organizacija emigrantskih Slovencev v Argentini, v razcvetu in da je 31. decembra 1984 štela 2538 članov...

— da je Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu izdala knjigo Marka Kremžarja „Obris družbe ne preosnove“ in da je napovedala izid nove pesniške zbirke Franca Papeža „Dva svetova“...

— da se v jugoslovanskih cerkvenih krogih govori o možnosti, da bi bil mostarski škof Zanič premeščen na drug sedež...

— da je slovenska slikarka Marjana Savinškova, ki živi v Parizu, konec maja odprla razstavo risb, olj in gvašev v eni pariških galerij...

— da prof. Franc Rode, podtajnik na Sekretariatu za neverne v Rimu, pripravlja v Budimpešti simpozij o razmerju med vero in znanostjo, kakršen je bil lansko leto v Ljubljani...

— da so se članj društva TRIGLAV na obnem zboru, ki je bil decembra lani v Buenos Airesu, pogovarjali izključno v španskem jeziku in da so večji del občnega zbora posvetili razpravi o tem, ali naj na svojih prireditvah izobešajo slovensko ali jugoslovansko zastavo.

iz „Mladike“ št. 7

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

Ves ta čas sem še naprej obiskoval britanskega vice-konzula. Hodila sva na sprehode in povabil sem ga celo v Kranj. Pripovedoval mi je, da so mu pri vojaki rekli „rdeči major“ zaradi njegovih levičarskih nazorov. Bil je zelo naklonjen jugoslovanskim partizanom, ko je postal bolj in bolj razočaran. „Samo varajo ljudi“, je dejal. „Rad bi razložil ljudem doma, kdo so ti ljudje.“... Nekajkrat mi je kazal anonimna pisma, ki jih je prejemal. Pisma so se pritoževala nad komunističnim režimom in pokoljem domobrancev...

Ob koncu septembra mi je načelnik Oddelka spet naročil, naj grem na presedstvo vlade za tolnača. Po dolgih pogajanjih z vratarjem, ki me ni hotel pustiti v stavbo, češ da so uradne ure minile, so me peljali v pisarno podpredsednika vlade, kjer sem našel podpred-

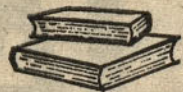
sednika Marjana Breclja v razgovoru s konzulom. Konzul se je pritožil proti neprijateljskemu zadržanju slovenskih oblasti. Prevajal sem njegove pritožbe, povečini stvari, ki mi jih je že prejš sam pravil. Podpredsednik je odgovoril, da mu je za vse to zelo žal, toda da slovenska vlada ne more storiti ničesar, ker nima nad OZNO nobene oblasti, kajti ta je pod direktno pristojnostjo beograjskega ministrstva za obrambo. Obljubil pa je, da bo pritožbe sporečil naprej. Konzul je omenil tudi pisma, ki jih je dobival, posebno o pokolu domobrancev in je končno naznamil, da pride prihodnji četrtek v Ljubljano britanski ambasador.

Nato je odšel in jaz sem odšel takoj za njim.

(Dr. Ljubo Sirc, Zb. Sv. Sl. 1963, str. 89)

Dr. Tine Debeljak

(230)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

VINKO NIKOLIĆ: TRAGEDIJA SE DOGODILA U SVIBNJU

Kot drugo knjigo Knjižnice Hrvatske revije je urednik revije Vinko Nikolić vključil tudi prvi del svojega dnevnika, ki ga je pisal po vojni v taborišču v Italiji, kar je izrazil posebej v podnaslovu: „Prvo leto preganstva v dnevniku vojnega ujetnika štev. 324.664“.

Če je prva knjiga Rojnice obravnavala dobo od Pliberške tragedije do njegovega 40-letnega bivanja v Argentini in njegovega kulturno-političnega dela za „Hrvatsko stvar“ v zdomstvu, je ta, Nikolićeva knjiga, samo doslovni prepis dnevnika, ki ga je pisal v angleškem taborišču v Italiji. Zavzema samo dobo enega leta, od 6. maja 1945, ko se je, kot pravi naslov „Tragedija se dogodila u svibnju...“, dogodil pokol hrvatske vojske, ki velja danes za največji genocid v srednji Evropi po drugi svetovni vojni do 15. maja 1946. Značilnost dnevnika je, da na shranjenih lističih urednik ni ničesar popravil, niti pravopisa, še manj dodajal kakšne komentarje, ki bi bili danes nujno drugačni, kakor v pogledu leta 1945. Avtor mi je pred svojim odhodom iz Argentine pred 20 leti celo pokazal šop omenjenih lističev, ki so bili pisani na cigaretnem papirju, ostankih zavrženih časopisov itd., in so bili zapis njegovih misli ob predavanjih v taborišču ter pripovedovanj novodošlih pripornikov.

Ko je po tragediji v Pliberku padel v roke mladega slovenskega partizana, mu je ta nastavil revolver na prsa, a ga umaknil, češ, saj se bova še videla, ter je Nikolić mnenja, da mladenič še ni bil vajen ubijanja. Tako mu je v splošnem klanju slovenski partizan rešil življenje. Angleži so ga iz Koroške prepeljali preko Vidma in Bologne v Forli, nato pa v Grumo Appulo in dalje do Barija v taborišče Grottaglie, kjer je dobil številko ujetnika, in ostal tam vse prvo leto.

Videti je, da je Nikolić pisal ta svoj dnevnik predvsem kot pesnik, ne pa kot novinar, ker iz novinarskega poročanja zapade takoj v poezijo, ko pripovedovanje večkrat prepleta z verzji. Tako je ta dnevnik večkrat naravnost komentar o postanku nekaterih znanih Nikolićevih pesmi, kakor na pr. Poslednja večerja v Zagrebu, ki je spomin na zadnje slovo z materjo. Ves dnevnik izpričuje veliko religioznost tako avtorja kot vseh

Hrvatov v taborišču, ki iščejo tolažbo zase in za svoj narod in rešitev samo v Bogu. To je veliki patriotizem, ki poudarja svoje najvišje vrednote, ki so Bog in narod. To je tudi temelj Nikolićeve taboriščne poezije, ki jo prepletajo še biblijski motivi, in dosega pesnik tudi v formi himničnosti psalmistov.

Taboriščno doživljanje ni epično podano kot pri Dostojevskem, temveč čustveno, razpoložensko. Ni plastičnih figur ne izrazitih zgodb, pač pa vse bolj predavanje in govorjenje o dogodkih, ki so se zgodili iz dneva v dan in so si jih pripovedovali in s tem krajšali čas. Debate, ki so se vršile in jih pisec navaja, so se dotikale podonavskega vprašanja, Beneševga postopanja z boljševiki, razmer v Franciji, kjer je opisan Laval kot rodoljub in celo junak v smrti, Petain pa kot reševalec naroda.

Nikolić nekajkrat omenja tudi Slovence. Predvsem v razgovoru s hrvatskim generalom Aleksićem, ko zanimivo opisuje svoje poslanstvo v Ljubljano v začetku maja za skupni nastop Hrvatov in Slovencev, kjer je obiskal generala Rupnika in škofa dr. Rožmana. Omenja njiju v medsebojnem trenju z ozirom na NO, o katerem naj bi bili Hrvati že informirani. Aleksić je bil tistega dne povabljen, da se udeleži slovenskega parlamenta 3. maja na Taboru, pa se ni odzval, ker ni bil za to pooblaščen. Nas zanima tudi podatek o obisku generala Rupnika iz hrvaškega taborišča Ferma v taborišče Grottaglie novembra 1945, kjer so ga lepo sprejeli, in jim je Rupnik prinesel tja prve novice o poboju slovenskih domobrancev v Škofji Loki in drugod. Povabili so ga tudi na večerni razgovor in tam jim je govoril o zelo zanimivih doživljajih v svojem štiritletnem naporu za reševanje slovenskega naroda od popolnega uničenja po Italijanih in Nemcih (str. 418). Tu je Nikolić tudi zvedel, da so Angleži poslali Rupnika iz svobodnega taborišča v Fermi semkaj, da ga s tem zavarujejo. General se je pritožil, da mora sedaj bežati, se skrivati, obriti svojo staro brado, da reši življenje in da ne pade v roke onih, ki ga hočejo osramotiti in ubiti zato, ker „sem rešil stotisoč Slovencev“... „in zdaj sem vojni zločinec“. — V utehu mu je, da je še mnogo dobrih rodoljubov, ki so mnenja, da je prav sodil, da preti Slovincem smrt stotisočev, „ako se kdo ne žrtvuje v tej

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Pred dnevi je neki bister opazovalec tukajšnjega političnega dogajanja uporabil skoraj že folkloren izraz, ko je razpredal svoje mnenje o zadnjih predvolilnih povezavah. „Este país da para todo“ je bil njegov sklep, in težko ga je prevesti v slovenščino. A je najbolj točna diagnoza sedanjega stanja. Meni je prišla na spomin otroška igrlica (nekoč smo jo igrali v čast pokojnemu g. Kalanu), v kateri zaskrbljena slovenska mati ugotavlja, da „vse je mogoče v tej deželi“... (In to bi bil tudi najboljši smiselni prevod, akoravno mu manjka tiste zaključnosti navedenega španskega izraza.)

...IN V POLITIKI TUDI

Pisec ima pred očmi zlasti peronistično povezavo FREJULI, in pa fronto, ki so jo sestavili komunisti in MAS (Gibanje v socializem). Pe-

mevaležni vlogi“ (str. 418).

Svoj dnevnik konča Nikolić z novico o Stalinovi smrti, obenem pa s tremi pesmimi pod naslovom Psalmistični triptih, s podnaslovom Psalm v begunstvu, Psalm pokore in kesanja ter Psalm nad križi mučnikov. Vsi ti psalmi so napisani v bibličnem slogu himen in predstavljajo prehod v drugi del dnevnika, ki bo izšel prihodnjič. Ta prvi del obsega 470 strani.

Knjiga je bogato ilustrirana, največ z risbami nemških in italijanskih umetnikov, kot so bili Willi Paupie, Hans Lothar Vogel in Hans Sayle. Besedo o Nikoliću je napisal T. Drezga.

Še za letos pa je napovedana tudi tretja knjiga, ki naj bo višek hrvaškega spomina na katastrofo Pliberškega poboja. Knjiga bo nosila naslov Bleiburg, vzroki in posledice, podnaslov: Štiridesetletnica Pliberške tragedije. Po doslej najavljenih poročilih bo to velik zbornik, kot je bil svojčas izdani v hrvaščini in španščini Bleiburška tragedija. Bo to predvsem opis doživetij in spominov, pričevanja o sami tragediji. Obdelani bodo kritično in objektivno, vsebovali bodo dokumentarne podobice, razmišljanja in analize, likovne vpričoritve in odmev v književnosti. Zbiranje gradiva je najavljeno do konca tega leta. Te tri knjige naj bodo letošnji knjižni spomenik velike hrvaške tragedije.

vseh tozadevnih pregledih (Hladnik, Bren).

Najvažnejši del mojega poročila pa so vsekakor Slovenci, ki so prišli v Argentino med leti 1947 in 1950. Ta emigracija po drugi svetovni vojni je bila pripravljena bolj z organizacijo kot iz spontanosti osebnih nagibov. Bila je politična, v njej so bili politični emigranti, ki so zapustili svoj dom v zadnjih tednih druge svetovne vojne in so bili v začasnih begunskih taboriščih v raznih krajih Italije, Avstrije in Nemčije.

Potek organiziranega seljenja je zanimiv sam po sebi, vendar čas ne dopušča iti v podrobnosti. Prejšnja prisotnost Slovencev v Buenos Airesu je odprla pot povojnim priselencem. Čeprav je večina onih (skupaj ok. 25.000 emigrantov) odklanjala stik z novodošlec in nadaljevala svoj način življenja (postopno napredujoče vključevanje v argentinsko družbo), so novi priselenci nameravali postopati drugače. Smatrali so se začasne priselence z namenom, da ostajajo tukaj le, dokler se politične razmere v domovini ne spremenijo. Njihova stremeljenja so zato bila: vzdrževanje kulturne celotnosti, kulturne ločenosti ter politične dejavnosti z omejenim — če sploh kakšnim — stikom z argentinsko družbo. Začetno teženje kot časna imigracija in zatočasna naselitev sta zavlačevala sprejem fizičnih in družbenih struktur, ki bi vodile k trajnemu bivanju. To trditev potrjuje pregled objavljenih člankov večinoma v slovenščini, vendar bi bilo potrebno še točnejše empirično raz-

ronistično fronto sestavlja celotna mavrica argentinskega političnega polja. Tam se nahaja desničarski Herminio Iglesias, skrajno levičarski Abelardo Ramos in njegov FIP (Ljudska levičarska fronta), Konservativna stranka in ideološko nejasno Frondizjevo Gibanje za integracijo in razvoj. Kako je mogoče te ljudi spraviti v isti žakelj, je že samo po sebi uganka. Kako pa je mogoče, da se celo strinjajo v nekem „skupnem programu“, kakor trdijo, je pa prava skrivnost.

Po drugi strani pa presega kategorijo skrivnosti, in postaja že pravi politični čudež, sporazum, prav tako na podlagi „skupnega programa“, komunistov in članov Gibanja v socializem. Za boljše razumevanje opomnimo, da je argentinska KP ena najbolj zvestih moskovski liniji (že štirideset let spada med kremeljske ministrante), medtem ko je MAS čistokrvni trockizem. Kdor le malo pozna zgodovino teh dveh struj levice, se bo upravičeno začudil skupnemu nastopu. Še bolj čudno pa je dejstvo, da je MAS dopoldan podpisal soglasje za fronto z PO (Partido obrero, delavska stranka tudi iz trockističnega gnezda), popoldan pa ta sporazum razdril in se zvezal s komunisti.

SILA KOLA LOMI

V tem je iskati vzroke. Levica je ključno propadla na zadnjih volitvah. Dejansko, razen intransigentov, nima v kongresu svojega zastopnika (če izvzamemo levo krilo radikalov, ki so se v teku dveh let vladanja nekoliko posrednili). Novembra 1983 KP ni dosegla niti toliko glasov, kolikor ima vpisanih članov. Sedaj pa bo treba, za dosego vsakega poslanca, domala dvojno število glasov kot pred dvema letoma, ker se zamenja le polovica poslanske zbornice.

Osnovni matematični računi torej narekujejo volilne povezave. In podobno se dogaja z desničarstvom. Koliko denarja so vložili v volilno propagando, in niti nimajo enega poslanca v parlamentu. Ne morejo si privoščiti nove blamaže, če hočejo naprej obstajati kot stranka. Zato se je Frondizi od vsega začetka skušal prisiliti h peronistom. Herminio Iglesias na krmlu buenosaireskega peronizma, mu je dal to priložnost. Povezava je bila potrjena s strani sedanjega narodnega vodstva, ki se prav tako trese pred

volitvami, in skuša pridobiti čim večje število zaveznikov.

Težko je sedaj napovedovati uspeh teh front. Vprašanje peronizma v provinci Buenos Aires je težko. Na splošno menijo, da bo več glasov prejel Cafiero z demokristjani kot pa Iglesias z desničarstvom.

NA LEVO KRUG!

Večina opazovalcev tudi napoveduje porast desnice z Alsogarayem na čelu, zlasti pa levice, ki jo vodi Alende. Nekateri celo spravljajo v zvezo s strahom pred Intransigenti nekatere levičarske poteze vlade kot aktivno udeležbo Argentine na zasedanju neuvrčenih držav v Angoli. Zunanji minister dr. Caputo je tam ostro nastopal proti južnoafriškemu apartheidu, pa dosegel izjavo, ki obsoja „militarizacijo južnega Atlantika“, ki jo predstavlja angleška vojaška baza na malvinskem otočju.

Res je, da skuša vlada z nekaterimi potezami pokazati, da radikali niso odstopili od svojih levičarskih položajev. Morda je z istega vidika treba gledati tudi na potovanje, ki ga te dni prične predsednik Alfonsín in ki bo vključilo tudi večdnevni obisk Jugoslavije. Z notranjepolitičnega gledišča je ta obisk popolnoma brez pomena. Tudi trgovska izmenjava med obema državama tega ne opravičuje. Torej je treba gledati na vse v luči političnih obresti, ki jih vlada upa dobiti od te poteze.

Radikali se spuščajo v slične politične manevre, ker so prepričani, da jim gospodarski program lepo uspeva. Po junijski inflaciji, ki se je sukala okoli 30,5%, je prišla julijska komaj 6,2% in so se oddahnili z avgustovsko, ki je padla na 3,1%. Po teh številkah bodo uporabili za volilno orožje „zmago nad inflacijo“, akoravno vsi dobro vemo, da inflacija še ni premagana in nas bo še mnogo stalo, predno bo kaka zmaga otipljiva.

A te dni so se spoprijeli z nevšečno stavko transporta. Tovornjaki so obstajali in pričelo je primanjkovati bencina in drugih goriv ter je grozilo tudi pomanjkanje mesa in zelenjave. Stavka se je zapletla še bolj, ker obstajata dve organizaciji transportistov. Ena je stavkala, druga ne, pa so tisti, ki so delali, doživeli številne napade, tudi oborožene. Vlada je resno mislila na poseg varnostnih organov, celo vojske, da zagotovi „svobodo dela“. V bistvu pa je stvar taka: Vodstvo tistega dela organizacije tovornjakov, ki stavka, je peronistično usmerjeno, tisti pa, ki hočejo delati, so radikali. Torej se vedno vračamo na isto izhodiščno točko: ako nismo zreli za demokracijo, ne bomo našli reda ne miru. Posledice takega stanja pa so na dlani.

JOŽE VELIKONJA

(1)

Slovenske skupnosti v Velikem Buenos Airesu

Predavanje na konferenci o „Integraciji in kulturni identiteti izseljencev v Argentini“ v Buenos Airesu 5.—7. avgusta 1985.

(230)

Namen konference je predstaviti in analizirati integracijo in kulturno identiteto imigrantov v Argentini. Emigrantske skupine rade poudarjajo svojo edinstvenost pa tudi svojo različnost od drugih emigrantskih skupin ter od družbe, ki jih je sprejela. To v poteku integracije, kakor tudi nadaljevanju etnične in kulturne identitete.

Čeprav je bila večina mojega raziskovanja zadnjih 25 let osredotočena na italijanske imigrante, nameravam sedaj prikazati nekatere opazovanja in ugotovitve o etnični skupini moje prve domovine, Slovenije, ki je sedaj del Jugoslavije, in o izseljencih, ki so našli pot v to precej oddaljeno deželo in zanje nekako tujo prestolnico.

Slovenci so sledili vzoru izseljevanja, ki je podoben italijanskemu bodisi po času njihovega množičnejšega preseljevanja bodisi po cilju. Izseljevanje Italijanov in Slovencev ima več skupnega, kot pa je katera od obeh skupin voljna priznati.

Slovenska imigracija v Argentino ima še drugo zvezo z Italijo in italijansko emigracijo. Italijansko-jugoslovanska meja iz leta 1920 je postavila velik del slovenske govorečega prebivalstva pod italijansko oblast. To je sprožilo izseljevanje v Jugoslavijo in preko morja. Preko-

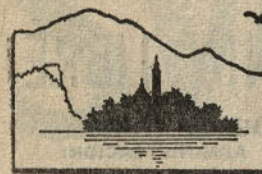
morska imigracija iz dobe pred letom 1924 je bila usmerjena v ZDA. Vzpostavitev sistema omejenega števila narodnosti iz leta 1924 je preusmerila ta tok v druge države, ki so bile pripravljene sprejeti priseljenca, vključno v Argentino. Pomembno za razumevanje teh priseljenec in njih potomcev je dejstvo, da so zapustili svoj dom, ki nikdar ni bil sestavn del upravno ustaljene Slovenije v Jugoslaviji. Administrativne meje v njihovi domovini so še vedno očitne med imigranti slovenskega porekla v Argentini.

Kratek pregled slovenske emigracije pred drugo svetovno vojno, prioben leta 1950 (Lipoglavšek, Rakovec), se sklicuje na italijansko uradno statistiko, po kateri naj bi se izselilo iz slovenskega dela Julijske Benečije v Argentino skoraj 11.000 (10.890) ljudi v Argentino med leti 1926 in 1934. Ta številka ne predstavlja celote, vendar zajame večino preseljenecv po prvi svetovni vojni. Celotno število Slovencev v Argentini pred drugo svetovno vojno se čeni na 25.000 izseljencev, čeprav je zanesljivost teh statistik sporna. Italijanske, argentinske in jugoslovanske statistike poročajo o preseljevanju po državah. Očitna nepravilnost o Slovincih iz Italije je ušla uradnemu popisu v

zagonetne videze.

Buenos Aires je postal dom večine slovenskih izseljencev pred drugo svetovno vojno. Dve skupini sta bili iz obmejnih delov Slovenije. Prekmurci so prišli iz severo-vzhodnega kota, ki je do 1918. leta pripadal madžarski polovici avstroogrskega cesarstva. Po govorici in navadah so se razlikovali od Slovencev iz drugih delov Slovenije. Naselili so se po Avellanedi in se raztresli po južnem delu mestne površine. Šestdeset let pozneje ni razvidno, da bi še ostali strnjeni. Dandanes jih po številu cenimo le še na kakšnih dva do štiri tisoč.

Dostj večja skupina s pisano zgodovino je naseljena v Villa Devoto, Saavedri in nekaj preostalih na Paternalu. Večinoma so v teh skupnostih emigranti iz Julijske Benečije, ozemlja, ki so si ga Italijani prisvojili ob koncu prve svetovne vojne. Njihovo število je težko točno oceniti. Ob prihodu so jih šli med italijanske emigrante. Kljub temu so ustanovili svojo sosedstveno skupnost na Paternalu in pozneje v Villa Devoto s kulturnim centrom, bogoslužjem, organizacijami in publikacijami. Na splošno so razvili nekako pripadnost povojni Jugoslaviji; niso jim bili dobrodošli politični izseljenci, ki so prišli v Buenos Aires od 1947. do 1950. leta. Po nekaj srečanjih v začetku niso navezali trajnih stikov in še danes je med njimi popolna ločenost. Te skupnosti so imele politične težave z argentinskimi oblastmi in so bile — z redkimi izjemami — razpuščene. Nedavna poživitve v Villa Devoto je nekaj prerod. (Cukjati).

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Pokojnine bodo po-
višane s prvim avgustom za 15 odstot-
kov. Tako je odločil odbor za plan in
finance v skladu s pooblastilom skup-
ščine.

LJUBLJANA — Svežo meso se je
podražilo. Junetina se je podražila za
25,4 odstotkov, svinjina za 31, teletina
za 25,69, stara govedina pa za 25,5.

MOSKRANJCI — Težave z nado-
mestnimi deli, gorivom in mazilom i-
majo v severovzhodni Sloveniji. Zetev
se je že pričela, najprej ječmena,
kmetje pa tarnajo, da morajo še po čisto
navaden ležaj dinam v Maribor,
ker jih v Ptuj nimajo.

LJUBLJANA — Akcijo za vodo in
milo bodo sprožili na železniški postaji.
Predstavniki sanitarne inšpekcije so se
že avgusta lani pogovarjali o nujnosti
boljšega vzdrževanja, pa se stanje od
tedaj ni dosti spremenilo. Med nezaže-
lene pojave na železniški postaji sodijo
vonjave različnih kvalitet in jakosti, ki
se razširjajo predvsem v okolico kios-
kov. Glede videza kamnitih oblog, ob
vratih in oknih pa na hodnikih, so
predstavniki postaje pojasnili, da so
masne in drugačne madeže že večkrat
čistili, da pa jih dokončno odstrani sa-
mo peskanje ali kamnoseška osvežitve.
Podobno velja za razbite ploščice v
tlaku. Dela naj bi začela teči že pri-
hodnje leto, med vsemi pa ima pred-
nost ureditev ustrežnejših sanitarij.

VELENJE — Prvih 50 računalnikov
„dialog“ so izdelali. Namenili so jih
delovnim organizacijam Gorenja in kup-
cem za testiranje sistemov, ki bodo
ob delu izdelali uporabniški software
(drobno gospodarstvo, zdravstvo, uprave
službe). Letos bodo izdelali 300 rač-
unalnikov „dialog 20“. Na tržišče bo
prišla druga serija septembra. V Pro-
cesni opremi je stekla tudi proizvodnja
iskalnikov RGB 105, ki jih izdelujejo
skupaj z Robotronom iz Nemčije in Bi-
rostrom iz Maribora.

LJUBLJANA — Alpinistične večer-
ne so prikazali hribolazci na ljubljans-
ki Metalki. Sedem alpinistov (Stane
Klemenc, Franček Knez, Silvo Karo,
Janez Jeglič — vse te poznamo iz
Argentine — Slavko Cvetličič, Pavle
Kozjek in Metod Škarja) se bo konec
leta odpravilo na 3128 m visoko goro
v Andih. 20.000 dolarjev, kolikor bi
alpinisti potrebovali za ta podvig, bo-
do skušali nabrati s prodajo planin-
skega koledarja, z delovnimi akcijami
na dimnikih in s propagandnimi akci-
jami, kakršna je bila na Metalki.

LJUBLJANA — Pšenica bo v Slove-
niji pozneje dozorela zaradi obilnih pa-
dov. Strokovnjaki kmetijskega inštitu-
ta v Pomurju so ugotovili da je za-
radi letošnjega pogostega deževja mo-
žno opaziti na pšeninih poljih pre-
cejšen napad glivičnih obolenj in plesni.
Ne glede na to pa so strokovnjaki mne-

nja, da je Slovenija dobro pripravljena
na zetev, zato ne bi smelo biti težav
z odkupom 82.400 ton zrnja.

POSTOJNA — Okoli 700 dijakov in
študentov želi delati čez poletje. Pri-
javili so se na postojnskem mladinskem
servisu, ki organizira sezonsko zapo-
slovanje mladih iz cerkniške, logaške,
postojnske in sežanske občine. Zanima-
nje mladih za delo med počitnicami je
letos še večje kot lani. Ne odklanjajo
nobenih, niti najtežjih fizičnih del.

ŠKOFJA LOKA — Okoli 200.000 pre-
šitih odev in približno toliko drugih iz-
delkov (posteljna pregrinjala, spalne
vrece, vzglavniki) bodo letos naredili v
škofjeloški Odeji. Približno petino jih
bodo izvozili, predvsem v ZR Nemčijo,
v Anglijo, na Norveško in Švedsko.

LJUBLJANA — Seznam 300 naj-
večjih delovnih organizacij Slovenije v
lanskem letu je objavil Gospodarski
vestnik. Na prvem mestu je TAM (To-
varna avtomobilov Maribor), na drug-
em Železarna Jesenice, na tretjem pa
rudnik lignita Velenje. Vse delovne or-
ganizacije so razvrščene po dosežnem
dohodku, na seznamu pa so še podatki
o številu zaposlenih, uporabljenih po-
slovnih sredstvih in celotnem prihodku.

KRŠKA VAS — Nova tovarna kme-
tijskih strojev naj bi bila dokončana
pred koncem leta. V nova poslopja se
bodo preselili vsi, ki sedaj delajo v ne-
primernih prostorih v Brežicah. Pos-
topno bodo zaposlili okrog 110 novih
delavcev.

LİBOJE — Godba na pihala rudar-
jev in keramikov je praznovala 50-let-
nico delovanja. Dobila je že številna
priznanja, med drugimi letos bronasto
odličje v drugi skupini slovenskih godb
na pihala v Mariboru.

LJUBLJANA — Izpiti redčijo vr-
ste brucev na ljubljanskih fakultetah.
Za prvi letnik v šolskem letu 1985/86
je bilo razpisanih 8762 mest za vpis
na redni študij in 4040 za vpis na štu-
dij ob delu, prijav pa je prišlo 11.499
za redni študij in 3766 za študij ob
delu.

MARIBOR — Splavarsko noč na
Dravi je pripravilo Mariborsko turi-
stično društvo. Prišlo je okoli 10.000
ljudi. Ob petju Mariborskih rapsodov
je priplul splav v spremstvu jadrnic,
motornih čolnov, surfarjev in drugih
plovil. Kapetan „flosa“, Mihael Šar-
man, je s šestimi veslači varno pristal
na mestu, kjer so včasih pristajali
splavi na poti proti Dubravi na Hrva-
škem. V Dravski dolini se splavarstvo
omenja okoli leta 1371; sredi 19. sto-
letja pa obsega splavarski promet na
Dravi povprečno 1200 splavov.

MOST NA SOČI — Bogate arheo-
loške najdbe iz starejše železne dobe
čakajo na primerno strokovno obdelava.
Zaščitna izkopavanja so začeli le-

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnе novice

Krst: V Bariločah je bil krščen An-
drej Friderik Strle, sin Karla in Hele-
ne roj. Rode. Botrovala sta dr. Jure Ro-
de in Anica Rode. Čestitamo!

Krst: V cerkvi Marije Kraljice v Slo-
venski vasi je bil krščen Valentin Aloj-
zij Grbec, sin Jožeta in Marije roj. Ur-
bančič. Krstil je stric Mirko Grbec, bo-
trovala sta pa Marijana Vitrih in Fran-
ček Urbančič. Čestitamo!

Smrt: V Berazategui je 6. septem-
bra umrl Jurij Agreš (25 let) nečak
misijonarja Janeza Buha. Naj počiva
v miru!

ta 1971, ker so v kraju hoteli graditi
nove hiše. Nakopičilo se je bogato gra-
divo med raziskovanjem prazgodovin-
skih hiš, 111 grobov iz prehoda mlajše
železne dobe v rimsko, dveh stavb, ki
sta tem grobovom sočasni in osmih
rimskih stavb, ki mostarsko najdišče
postavlja ob bok najpomembnejšim naj-
diščem starejše železne dobe v Evropi.

LJUBLJANA — 11. jugoslovanski
baletni bienale je bil končan s podeli-
tivno nagrad. Po dvanajstih predsta-
vah je žirija nagradila z zlato plaketo
Carmino Burano Carla Orffa, ki jo je
uprizorilo Sarajevsko narodno pozori-
šče ter Pulcinello Igorja Stravinskega
v izvedbi ljubljanskih baletnikov.

LJUBLJANA — Ljubljanski lutkar-
ji so ponesli „Kozlovsko sodbo v Višnji
gori“ v Brazilijo. V mestu Curitiba,
400 km daleč od Sao Paula, je namreč
brazilska sekcija Mednarodnega združe-
nja lutkovnih gledališč priredila med-
narodni festival.

ŠKOFJA LOKA — Esperantisti so
se srečali na desetdnevnem mednarod-
nem srečanju — Internacia Celado por
Edukado Moderna per Esperanto. To gi-
banje za sodobno vzgojo s pomočjo espe-
ranta po metodah francoskega pedago-
ga Fraimeta se zavzema za razvijanje
iniciativnosti otrok in spodbuja željo
po raziskovanju.

TRŽIČ — Tretjo tovarno čevljev v
Alžiriji bo opremila tovarna Peko. Po-
slali so 36 zabojev s specializirano teh-
nološko opremo, ki je izdelana iz do-
mačih materialov, vredna pa je okrog
300.000 dolarjev.

UMRLI SO OD 16. do 23. julija 1985:

LJUBLJANA — Mitja Derganc;
Marija Ferfila; Ivana Habjančič roj. Ro-
land; Albina Hribar, 82; inž. Hugo
Keržan; dr. Sonja Kotnik; Koloman
Kozar; Jelka Kranjc roj. Govednik; inž.
Aleksander Lapkovski; Jože Leben; A-
lojz Lipar; Marija-Zenica Majer roj.
Bucar; Marija Mesec roj. Rus; dr. Sta-
ne Mikuz; Stane Ocepek; Antonija Par-
kelj roj. Ševšek; Kristina Patik; prof.
Božidar Pengov; Mirko Peternel; Jakob
Podbešek; Srško Rijavec; Feliks Ri-
har; Franc Rozman; Vida Rus roj. Ple-
stenjak; Alojzija Sečnik roj. Zalaznik;
inž. Vladimir Sekereš; Lado Selko; Mi-
mi Sterle; Vinko Škerl, 79; Angela
Šmon; Marija Urbančič roj. Modic.

RAZNI KRAJI — Bizeljsko: Alek-
sander Martini; Bled: Marica Prešeren

Marcos Paz, Villa Gesell, Mendoza
in Mar del Plati. Prav meseca maja
se je mudil v Argentini bivši pred-
sednik Zveze beneških Slovencev Val-
ter Rosig, eden od začetnikov na-
rodno preporodnega dela F. Clavo-
ra, pa urednik katoliškega lista
Dom, ki jih povezuje, Giorgio Ban-
chig (Bankič), župan Podbonesca
ter dr. Darko Bratina s tržaške u-
niverze itd.

S tukajšnjim organizatorji se je
tako 1. septembra ustanovila fede-
racija društev beneških Slovencev
v Argentini, katere predsednik je
postal Remigio Topatigh (Topatič).
Vsi Slovenci so navdušeni, saj tako
so tako dobili trden okvir, v kate-
rem lahko — s pomočjo osrednje
Zveze — gojijo slovensko narodno
zavest. Škoda, da smo bili tako ločeni, da
praktično nismo vedeli drug za dru-
gega, čeprav imamo marsikaj skup-
nega. Treba bi bilo vzpostaviti stike,
vsaj spoznavati se in pomagati
beneškim Slovincem v Argentini
v težkem boju za njihov narodni
obstoj in na poti k popolnemu na-
rodnostnemu osveščenju.

Ločila nas je sto let državna me-
ja, a sedaj, ko smo oboji na drugi
strani oceana, smo se zblížali in raz-
umeli. Morda do daljave tudi bli-
žine...
Prisostvovali smo tudi maši v fur-
lanski cerkvi v Villa Hermosa, kjer
so pred kipom Marije s Svete gore
pri Trčmunu peli Nediški puobi Lepa,
si, lepa si... Prepričani smo,
da bi se lahko našla tudi zanje pri-
lika za slovensko bogoslužje.

na DOM

Meseca julija in v začetku avgu-
sta je v Našem domu potekalo razgi-
bano življenje.

7. julija se je zbrala v Domu pre-
cejšnja skupina staršev k predavanju
arhitekta Jureta Vombergarja. Razvi-
jal je svoje bogate misli o pomenu slo-
venstva v Argentini. Z zanimanjem
smo sledili podajanju o aktualnem živ-
ljenju Slovencev v Argentini, o dru-
gačnosti med posameznima narodoma,
njih vrlin in slabosti. Razvila se je
zatem živahna debata, v katero so po-
segali zlasti mlajši starši in poudarili
potrebo po izidu slovenskega slovarja
z razlago posameznih besed, ki naj bi
bil staršem v veliko pomoč pri učenju
svojih otrok.

Arhitekt je poudaril, kolikšne važ-
nosti je glasno branje otrok ter po-
slušanje slovenskih pesmi in povesti.

Obogateni in hvaležni smo se vrnili
na svoje domove.

Družinsko nedeljo smo letos prazno-
vali 4. avgusta na poseben način: z
igrice „Vesela igra o žalostni prince-
zinji“. Sodelovali so skoraj vsi otroci
Balantičeve šole in zelo uspešno podali
svoje vloge. Nastopali so: knez Rož-
marin (Vinko Bavec), princeza Nar-
cisa (Erika Indihar), grof Češmin (Ga-
brijel Oblak), grofica Potonka (Cilka
Bregar), Blaž Kalamon (Andrej Oblak),
Pavluša (Damjan Urbančič), princ Tu-
lipan (Marjan Indihar) in njegov ko-
njček (Pavel Erjavec in Franci Grilj),
Gašper (Gabrijel Indihar), paž (Gregor
Modic), godca (Marko Oblak in I-
vanko Poberšnik), stražarja (Franci
Samsa in Gusti Galjot) ter otroški
zborček.

Izredno razveseljivo pa je, da so se
otroci igro naučili v teku enega mese-
ca pod skrbnim vodstvom režiserja Fri-
da Beznika in s pomočjo učiteljice. Pri-
merne kulise je zopet pripravil naš ne-
umorni scenograf gospod Tone Oblak.
Po igri smo ob srečelovu in v pri-

roj. Golja; Brestanica: Karlo Žener, 79;
Celje: Rihard Conradi, 75; Karel Filač;
Josipina Napotnik; Marija Sredovnik;
Franc Struna; Češnjica: Franc Zaman;
Dob: Anton Podlogar; Domžale: Ra-
fael Grmek, 77; Gornji grad: Franc
Žerovnik; Kamnik: Antonija Kemperle
roj. Marinič, 75; Avgust Slatinšek;
Klinja vas: Božidar Peček; Koper:
prof. Radmila Križ roj. Grbič; Kovor:
Marija Gabrijel; Kranj: Franca Želina
roj. Tancar, 82; Kromberk: Ivan Fu-
rek, 54; Ločna: Metoda Jeras; Mari-
bor: Alojzija Orehek roj. Farič, 83;
Medvode: Marijana Bohine, 94; Ivan
Carman (Strelkov ata); Metlika: Franc
Uršič-Braco; Piran: Viktor Znidarčič;
Polom: Ignac Pirnat, 34; Polzela: Re-
zika Kolšek; Predvor: Avgustin Šprah;
Preserje: Jože Platner; Rakek: Jože
Hladnik, 68; Sevnica: Mihael Kolan-
der; Sostro: Anton Negro; Sv. Jurij
nad Cajnarij: Franciška Znidaršič roj.
Debevec (Možakova mama); Šostanj:
p. dr. Anton Koren; Trbovlje: Janez
Doberlet; Trebnje: Uroš Ruprecht; Voj-
na Vas: Bojan Fabjan; Železniki: Juli-
jana Logar, 80.

jetnem družinskem vzdušju ostali še
dolgo v noč.

V soboto 27. julija so mladi pripra-
vili srečanje z ramaško mladino. Večer
se je pričel z zabavno igro, v kateri
smo si po skupinah privzeli ime kake
živali in navdušeno začeli svoj „kon-
cert“. Med večerjo se je ramaška pred-
sednica Vera Beltram zahvalila sanju-
ški mladini za povabilo in ji v znak
hvaležnosti podarila portret sv. Cirila
in Metoda v bronu, delo kiparja Ahčina.
Po večerji se je razvil ples. Razvese-
ljivo je dejstvo, da to pot dekleta niso
„likale“ stolov in fantje ne podpirali
stebrov. Ob veseli pesmi se je večer
zaključil v veselje tako Sanjuščanov
kot Ramaščanov z obljubo, da se bodo
srečanja še ponovila.

D. M.

CARAPACHAY

22. MLADINSKI DAN

Nekoliko pusto jutro nedelje 25.
avgusta se je spremenilo kmalu v lep
pomladanski dan, da bi se primerno
pridružilo veselemu razpoloženju mladi-
ne, ki je prihitela iz vseh slovenskih
domov v Carapachay. Že pri vходу me
je presenetila originalnost značk, ki so
jih dekleta pripela vsakemu obiskoval-
cu; okrašene z raznobarnimi cvetica-
mi in izdelane ročno! Čestitamo! Seve-
da na igrišču je bilo tekmovanje v od-
bojki v polnem razvoju!

Po dviganju zastav in petju narod-
nih himen je v polni dvorani daroval
sv. mašo gospod Bečan. Njegova prid-
ga so bile tople besede vsej mladini,
naj v tem spreminjajočem se svetu o-
stane verna in ohranja lepo zvoneč slo-
venski jezik! Po sv. maši se je nade-
ljevalo tekmovanje v odbojki. Medtem
se je dvorana spremenila v trenutku,
po zaslugi mladih, v jedilnico, se napol-
nila z obiskovalci in tudi na vrtu je
bilo vse zasedeno! Srečanja starih
znancev so nam popoldne spremenila
v pristrane pogovore, tako, da nas je
povabilo za kulturni program skoro iz-
nenadilo!

V imenu domove mladine je navzo-
če pozdravila Metka Slabe in v imenu
zveznih odborov SDO — SFZ Tone Ma-
lovrh. Sledil je lep folklorni ples, nato
šaljivi prizor in razdelitev pokalov.
Marijana Pire je vodila povezavo med
posameznimi točkami. V zvezi s kul-
turnim programom bi želeli prihodnje
leto boljše pripravo!

Dvorana se je ob zvokih novih mu-
zikantov, še brez skupnega imena,
spremenila v plesišče in se tudi na-
polnila z veselimi parčki, ki so s tem
zaključili svoj dan. Jaz pa, ki že nisem
za te vrste športa, sem zavil na kro-
fe gospe Helene Gričar! Nasvidenje
prihodnje leto! mak

Zimski meseci so polni delovanja v
našem Domu. Prireditve se pogosto
vrste in priprave nanje polnijo prosto-
re Doma tudi čez teden. V nedeljo 11.
avgusta, ko so se na dvorišču vršile
tekme Mladinskega dne, je šola pripra-
vila roditeljski sestanek. Zanimivo pre-
davanje arh. Jureta Vombergarja o
Slovenski vzgoji v družini je bila glav-
na točka. Ker je pa še minilo pol šol-
skega leta, so starši še prav posebno
z zanimanjem sledili poročilu vodite-
ljice Lenče Malovrhove o šolskih uspe-
hih otrok in o delovanju šole. Škoda
le, da je bilo navzočih sorazmerno ma-
lo število staršev, saj vsako takšno
predavanje nas obogati in zbližuje.

V petek 16. avgusta je bilo sreča-
nje s prof. dr. J. Velikonjem. Njego-
vo predavanje o izseljeniški problema-
tiki je vzbudilo dosti zanimanja, kar
je bilo opaziti v debati po predavanju.

V soboto 30. avgusta smo pa imeli
možnost povrniti se vsaj za kratek
čas na našo prelepo Gorenjsko. Brata
Tomaževič sta pripravila avdiovizual o
težni naši prelepi pokrajini in tako smo
imeli priliko obujati spomine, mlajši
pa spoznavati košček domovine, kate-
ro je tako lepo opisal pesnik: „Dežela
Kranjska nima lepšega kraja, kot je z
okolico ta podoba raja“. Večer se je
zaključil ob pogrntjenih mizah, saj so
pridne gospe pripravile okusno večerjo
za vse navzoče.

Popravek k poročilu iz Složskove-
ga doma v zadnji številki: Nastop-
pila so dekleta z lepo ritmično vajo,
katero sta pripravile ga. Vladi Selan
in gdč. Karla Malovrh.

Uredništvo

Beneški Slovenci v Argentini

Vsi poznamo Beneško Slovenijo
kot del slovenske zemlje, ki je imel
v zadnjem stoletju najbolj samo-
svoj razvoj: saj je od leta 1866 da-
lje pripadala Italiji ter jo tako lo-
či že sto let meja z ostalim sloven-
skim narodom, ter je bil tako njen
razvoj ločen od ostale Primor-
ske, ki je šele po prvi svetovni vojni
pripadla Italiji.

V Beneški Sloveniji se je ohranil
doma slovenski jezik, čeprav niso
nikoli imeli slovenskih šol, še več,
pritisk italijanske kulture je bil če-
dalje močnejši, predvsem za časa
fašzma. Vendar niso podlegli, slo-
venska beseda je še vedno živela
med njimi. Poznamo njihovega ve-
likega pesnika Trinka, katerega
glas je segel preko meje v osrednjo
Slovenijo.

Ker je bila zemlja revna, so se
moral tamkajšnji Slovenci izselje-
vati po vsem svetu, predvsem v Bel-
gijo, Ameriko, pa tudi v Argentino,
odkoder so se le sporadično vračali
na svoje domove.

Vedno pa so ohranili stik in svo-
jo materino besedo.

V zadnjih desetletjih se je obrni-

lo na boljše, tako ekonomsko kot
narodnostno: dvignil se je narod-
nostni čut in slovenska zavest, pri-
čelo se je narodno preporodno delo
in povezovanje beneških Slovencev
po vsem svetu. Priznati moramo, da
Italija oziroma pokrajina Friuli Ve-
nezia-Giulia podpirata to delo za
izseljence. Tudi videmski škof ima
posluh za slovenske probleme. (Vi-
demski stolni župnik je Slovenec
Mario Qualizza.) In tamkajšnji Slo-
venci, lojalni italijanski državljani,
dozorevajo v slovenski narodni za-
vesti.

Tako smo slučajno zvedeli, da bo
prišel na obisk v Buenos Aires zbor
beneških Slovencev. Ni bilo veliko
časa, saj nismo prej imeli nobene
zveze z beneškimi Slovenci v Argen-
tini (kar seveda ni bilo prav). Tako
smo skušali navezati stike —
in doživeli presenečenje! Lahko smo
se udeležili nekaj večerov, ko so pe-
li Slovenci, pa tudi smo se lahko
pogovarjali s pevci, njihovimi spre-
mljevalci in njih rojaki ob tujak.

Najprej naj navedemo kaj o njih
organizaciji v Argentini: vseh jih
je nekaj stotin, ki so povezani v
pet društev s sedeži v San Martinu,

TDml

OBVESTILA

SOBOTA, 14. septembra:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20.30 asado.

NEDELJA, 15. septembra:

Obletnica blagoslovitve Slomškovega doma s celodnevno prireditvijo. Geslo: 40 let dela in zvestobe.

SREDA, 18. septembra:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu ob 18.30. Predaval bo g. Rudolf Smersu.

PETEK, 20. septembra:

Seja Medorganizacijskega sveta ob 20 v prostorih Zedinjene Slovenije.

SOBOTA, 21. septembra:

Slomškova proslava osnovnošolskih otrok v Slov hiši ob 9. (Datum, objavljen v Oznanihi tega tedna, ne velja!)

IX. kulturni večer SKA ob 20. uri. Umetniška razstava akad. slikarice Bare Remece.

PETEK, 27. septembra:

V Slovenski hiši igra „Živi in mrtvi bratje“ ob 21.

SOBOTA, 28. septembra:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši igra „Živi in mrtvi bratje“ ob 20.

Na Slovenski pristavi otvoritvena predstava „Kralj Svetopolk“ ob 20. uri.

Predavanje univ. prof. dr. Milana Komarja v okviru SKAS-a in Visokošolskega tečaja ob 16. uri.

NEDELJA, 29. septembra:

18. Pristavski dan s celodnevno prireditvijo.

NEDELJA, 6. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 15.30 velika sanmartinska tombola.

Mladinska maša in zvečni sestanek SDO in SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši s predavanjem dr. Marka Kremžarja.

Obletnica pri Svetogorski Mariji ob 16. uri.

SOBOTA, 12. oktobra:

Visokošolski tečaj od 16. do 19. ure v Slovenski hiši.

NEDELJA, 13. oktobra:

29. obletnica Našega doma v San Justu.

26. septembra bo imela mezzosopranistka Bernarda Fink samostojen koncert v Zlati dvorani Teatra Colón, kjer bodo na sporedu pesmi svetovnih in slovenskih avtorjev.

Prihodnji mesec bo odpotovala v Evropo, kjer ima predvidene razne koncertne nastope in glasbeno izpopolnjevanje.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

Oživljeno petje pod lipo je navdušilo prebivalstvo. Borovelsko društvo je spravilo iz pozabe to lepo domačo navado. Nastopajoči in poslušalci so prepevali in se pomenkovali dolgo v noč.

SLOVENCİ na KOROŠKEM

Izobraževalni tečaj za vzgojiteljice v otroških vrtcih in za vodje otroških skupin, ki je bil zopet na Rebrci, je dal novega zagona vsem, ki se navdušujejo za delo na tem področju. Tine in Breda Varl sta izdelovala lutke, prof. Janez Bitenc se je ukvarjal z otroško pesmijo, prof. Mirko Ramovš je razlagal otroške plesne, Branka Jurca in Marinka Svetinka sta govorili o otroški literaturi, prof. Slavko Hočvar je prikazal različne likovne tehnike, dv. svetnik dr. Pavel Zablatnik pa je predaval o vzgojnem pomenu ljudskih šeg za otroke.

Proces Heimatdiensta proti dr. Valentinu Inzku in dr. Ernstu Waldsteini se nadaljuje. Tožijo oba predsednika nemško-slovenskega koordinacijskega odbora krške škofije, ker sta v skupnem stališču do ljudske zahteve po ločenih šolah pisala o „apartheidu“.

„Bistra glava se uči slovensko — Ein kluger Kopf lernt Slowenisch“ — nosi naslov akcija, ki jo vodi Komite za obrambo dvojezične šole na Koroškem za prijave k dvojezičnemu pouku. Namenjena je slovensko in nemškogovorečim otrokom. Ločene šole bi mogle Slovincem odvzeti njihovo narodno identiteto in jih skupno z jezikom izriniti iz javnosti.

Avstrijska družba za pomoč tretjemu svetu pošilja vsako leto nekaj ljudi na podeželje, kjer se pripravljajo na delo med revnimi v Afriki, Južni Ameriki in Novi Gvineji. Deset dni je 22 mladincev raziskovalo šmihelsko faro. Izšlo je sedaj 78 strani dolgo poročilo, kjer mladinci pišejo, da so se odločili za raziskavo v tej dvojezični občini, ker jih v tretjem svetu čaka slična situacija. Razlika je le v tem, da je na Koroškem diskriminirana manjšina, medtem ko v tretjem svetu „odloča mala skupina bogatih o življenju pretežno revne večine“. Poročilo je zaključeno takole: „Za nemškogovorečega državljanca je sramota, če mirno dopušča, da bi Slovenci izumrli. Slovenska kultura je obogatitev za Avstrijo.“

Slovenski atletski klub (SAK), ki se ukvarja z nogometno dejavnostjo, slavi letos petnajstletnico svojega obstoja. Slavje je še večje, ker je SAK uspelo zmagati v vzhodni skupini koroške podlige in povzpeti se v koroško deželno nogometno ligo.

Deželni trener skakalcev je postal Slovenec Franci Wiegeler. Pred kratkim mu je to mesto ponudilo deželno smučarsko vodstvo. Wiegeler je doslej treniral samo Zahomške skakalce, ki so želi odlične uspehe.

Slovenska kulturna akcija

10. KULTURNI VEČER

XXXII. SEZONA

Dr. Marko Kremžar
ŽIVI IN MRTVI BRATJE
KRSTNA PREDSTAVA

v petek 27. septembra ob 21. uri
v soboto 28. septembra ob 20. uri

V SLOVENSKI HIŠI

Z MLADINO ROKO V ROKI — ZA NAŠO BODOČNOST

SLOVENSKA PRISTAVA
vabi na

18. PRISTAVSKI DAN

v nedeljo, 29. septembra

11.20 dviganje zastav
11.30 sv. maša
13.00 kosilo
17.00 na odru pod ombujem

KRALJ SVETOPOLK

Po igri zabava s sodelovanjem
Magnuma

Na predvečer
v soboto, 28. septembra
ob 20. uri
**OTVORITVENA
PREDSTAVA**

2. igra iz cikla odrskih
del iz slovenske zgodovine

KRALJ SVETOPOLK

Režija: Miha Gaser
Nad 60 nastopajočih

V Slovenskem domu v Carapachayu

bo v nedeljo 22. t. m.

Spomladanski dan

Skupno družinsko kosilo
sončni vrt, dobra postrežba,
domače ozračje

Prijatelji in rojaki lepo vabljeni!

ZEDINJENA SLOVENIJA

vabi k maši za pokojnega JOŽETA
ALBREHTA, prvega tajnika Društva Slovencev, sedaj Zedinjene Slovenije, ki bo 21. 9. ob 19.15 uri
v cerkvi Marije Pomagaj.

ZAVAROVANJE VSEH VRST

M. in H. LOBODA

Sermiento 385 - 1. nadstr. - pls. 10
Buenos Aires - Tel. 312-2127
vsak dan od 11 do 18.30

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 296831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:
Za Argentino A 5,30, pri pošiljanju po
pošti A 6,00; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada
in Evropa za pošiljanje z navadno
pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Poravnajte naročnino!

24. obletnica Slomškovega doma

40 let dela in zvestobe

ob 11.00 dviganje zastav
odkritje in blagoslov spominske plošče botru Doma

ob 13.00 kosilo

ob 17.00 kulturni program
slavnostni govornik g. Lojze Rezelj, predsednik Zedinjene Slovenije

Prosta zabava ob zvokih orkestra

Nedelja, 15. septembra

VSI LEPO VABLJENI

9. KULTURNI VEČER SKA

XXXII. SEZONA

UMETNIŠKA RAZSTAVA

akad. slikarice Bare Remece

V soboto, 21. septembra, ob 20. uri v mali dvorani Slov. hiše.

UVODNE BESEDE MARICE MESTROVIC

Slovenska fantovska zveza organizira

teniški turnir

prijave do 22. septembra pri krajevnih športnikih.

Marja Rodziewiczówna

HRAST

(DEWALTIS)

„Kam sva zašla?“ je vprašal, ko je videl tujo okolico.

„Kam naj greva, ko nimava domačije? Na sprehod sem te peljal!“ je odvrnil starec, ogledujoč od vseh strani vrbo. Potem se je z zdravim nogom oprl na nizke veje in se povzpел navzgor.

„Kaj delate?“ je zaklical Marko in široko odprl oči.

„Nič, sinko, nič! Gnezdo gotovo ne razdiram. Kar sem spravil sem v duplino, to hočem dvigniti!“

Medtem je potkal s palico ob panj, razdril košček skorje, pomolil roko v duplino polno prahu in potegnil iz nje majhno pločevinasto skrinjico od tobaka, povezano z vrvice.

„Glej jo!“ se je oddahnil in se težko začel spuščati na tla.

„Ali hočete še drugo nogo pokvariti?“ ga je opozarjal.

Starec je potegnil čepico na uho, zavihal brke in z očmi mežikajoč rekel:

„Obdarili so te šlahta in gospodje in kmetje so ti prišli na pomoč. Hoho, razume se! A stari krevljač — je kaj slabšega? He! Ali misliš, da Rymko nima za svojega krščenca in gospodarja nobenega darila? Da mu ne more pomoči? Glej, tu imaš!“

Izročil mu je pločevinasto skrinjico, ki jo je vzel iz dupline, sam pa je uprl roke ob bok in ga navdušeno opazoval.

Marko jo je odprl in kriknil: skrinjica mu je padla iz rok in po tleh so se kot mavričen dež razsuli storubelski bankovci.

„O Bog, kaj takega!“ je zaklical

(58)

Hoho, razume se! Tudi to je na neki način skrito... No, no, pojdi v Pošvice in Bog naj ti da srečo!“

Mladec se je sklonil, stisnil usta in šel z roko prek čela.

„Ne govorite mi, oče, Bog daj srečo, kajti tja grem le z denarjem, da kupim, in nič drugega...“

„Dobra beseda ne škoduje! Ne vračamo se vedno s tem, po kar gremo...“

Hoho, jaz bom pa odkrival v župnišče. Zdi se, da bosta dekleti jutri odšli, zato pa se hočem z njima še malo pogovoriti za slovo in obiskati siroto škorka...“

Poslovila sta se in Marko se je z velikimi koraki oddaljeval proti hrastovemu gozdu.

Tega dne je prvičkrat šel mimo starega hrasta brez pozdrava. Ni slišal njegovega resnega šuma. Vse kaj drugega mu je bučalo v duši...

X.

Čudno je bilo videti župnišče duhovnika Michala Nerpalisa teden dni po opisanih dogodkih.

Od jutra že je vladalo v njem vročeno gibanje. Organist in cerkovnik sta pometala steze po vrtu in krasila glavno sobo. Župnik je hodil nemirno po sobi, zaskrbljeno je mrmral in podil sitne muhe.

Popoldne so pridrvele k vrtnim vratom prve kočije in vozovi kakor na žeganje ali romanje, razlegali so se tuji glasovi, treskanje bičev in rezgetanje konj. Ta tihi dom, ki ga je prav do strehe obraščalo zeleno rastlinje ovijalk, škrlatnega boba in slaka, še nikdar ni videl takih gostov.

Prva se je pripeljala gospa Czertwanova z maršalom okraja in svojim bratrancem; tovarišil jima je Witold na konju in maršalkov sin. Potem se je v starodavnem „landauerju“ pripeljal nestor okraja Jerzy Rymwid, za njim dva brata Olechonicza, Illincz, sosed

pošviški, a na koncu Leon Radwillowicz, častni sodnik in glavni govornik v okolici. Vsa družba se je posadila na divane, naslanjače ter na stole, na mizi pa se je pokazala medica, ki jo je pridelal gospod župnik sam. Govor je bil zelo živahen. Prednjačil pa je v njem tihi, sladkokisli glas gospe Czertwanove.

Že po nekaj urah so se začeli gostje dolgočasiti in gledati skozi okno: radi bi končali to zadevo plemiške pravičnosti, a manjkala je še prva oseba — obtožene.

„Pripravljen je napraviti škandal in ne bo prišel!“ se je z nasmehom oglasil Witold.

„Ne, to ni mogoče! Gotovo ne!“ se je oglasil živahno Illincz.

„Vi ga še ne poznate!“ je rekla mačeha.

„Težko ga je poznati, moja gospa, ko pa je vedno na poti ali pa sedi doma zaprt. Vse življenje samo premišlja in moči!“ je pripomnil Jerzy Rymwid, vihajajoč ogromne, na prsi padajoče sive brke.

„Ah, kako je to strašno in hudoben človek!“ je zaklicala in sklenila roke.

„V operetah so takšni rablji in stari može,“ je polglasno rekel Witold mlademu bratrancu in mu ponudil cigaro.

„Strašno rad bi ga videl! Rad spoznavam izredne ljudi, čeprav izredne v slabosti.“ mu je odgovoril maršalkov sin, ubogi mladenič v obleki akademika, z vidnimi sledovi miselnega napora v izmučenih očeh.

„Pošljimo sla po krivca!“ je svetoval z govornimi glasom Radwillowicz.

„Witold!“ je zaklicala gospa Czertwan. „Bodi tako dober in poglej, če že prihaja!“

Student se je trudno dvignil s kanapeja, na katerem je ležal, in je s škripajočimi čizmami stopil na hodnik.

Pri vratih pa je že brez vseh ceremonij zažvižgal neki kuplet.

Na hodniku je stal župnik z obrazom, vrednim obžalovanja. Njegov široki, vedno lagodni in dobrotljivi obraz je bil zlovoljen in pogled negotov. „Brisal si je znoj s svilenim robcem in nekaj govoril sam zase.“ Že nekaj let je spovedoval Marka, zato je poznal vsako njegovo dejanje, poznal je vso njegovo zgodbo od otroških let. V župnikovih očeh je bil ta človek nedolžen, čeprav je v obtožnici videl jasna dejstva proti. Ali se bo znal opravičiti in, ali bo sploh hotel govoriti? Zaradi te negotovosti ni zdaj župnik imel obstanka na nobenem mestu; rad bi ga srečal, prvi mu svetoval in ga nagovoril, naj se brani, kajti ne bo mu težko dokazati nekrivdo.

Če bodo vprašali njega — župnika — bo povedal, kaj misli in kaj ve, toda ali ga bodo sploh vprašali za mnenje in ali bodo potem tudi poslušali ta edini glas, ki bo govoril zanj?

Zato je župniku tekel pot s čela in se hladil z robcem, zrl je na pot in kar poskočil, ko je zapazil nenadoma pred sabo Witolda.

Skomontski gospodar je prišel z rokami v žepu in valček žvižgajoč mimo njega ter ga nesramno opazoval.

„Ali ste, gospod župnik, že kdaj plesali?“ ga je vprašal nazadnje in si skušal zavihati tisto malenkost dlake pod nosom.

„Od kdaj pa duhovniki plešejo, moj dragi?“ je dobrotljivo odgovoril.

„Oho, in kako radi! Sam sem videl! Pokojni kanonik je na pol z gracio pridvignil svoj talar, takole — fik! fik! in rad zapel okroglo pesem.“

Pri teh besedah je Witold pridvignil na pol svoj žaket in se zavrtel pred župnikom s plesom zelo dvomljivih gibov. Vmes se je smejal kakor blazen.

„Lepo je bilo videti!“ je rekel, ko je končal. „Ploskati smo, da smo se kar tresli.“